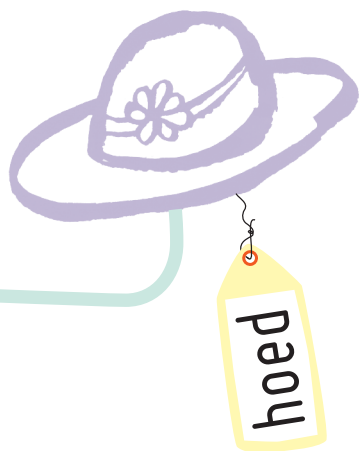

Een goede leesstart

Uw leerlingen succeservaringen laten opdoen bij hun eerste kennismaking met geschreven taal, hoe doet u dat? Leren lezen is een cultureel proces, kinderen doorlopen dat niet vanzelf. Zeker de kinderen die thuis weinig met taal in aanraking komen en met een achterstand beginnen aan het onderwijs in groep 1.

Al in de kleutergroepen is gerichte aandacht voor fonemisch bewustzijn en letterkennis van cruciaal belang. Veel kinderen die in groep 4 moeilijkheden ondervinden met technisch lezen, hadden als kleuter al spraak- en taalproblemen. Problemen op het gebied van de mondelinge taalvaardigheid zijn van negatieve invloed op het fonemisch bewustzijn en daarmee op het aanvankelijk lezen in groep 3 en het voortgezet technisch lezen in groep 4. Met de volgende tien tips geeft u kleuters een goede leesstart.

Marcel Schmeier

Marcel Schmeier is specialist taal en rekenen bij Expertis Onderwijsadviseurs en bekend van het succesvolle boek *Expliciete Directe Instructie: tips en technieken voor een goede les*. Hij onderhoudt de websites onderwijsgek.nl en directeinstructie.nl.

Coördinatie **Sanne Ramakers**

1 Realiseer aanbod

Een goede kleuterleerkracht kent de doelen fonemisch bewustzijn van eind groep 2. Overleg met uw collega's wat kinderen moeten kunnen om succesvol te kunnen starten in groep 3. Leg deze doelen vast op een A4, kort en krachtig. Bied de leerstof aan voor alle leerlingen, dus ook voor de leerlingen die het nog moeilijk vinden.

2 Leg uit, laat zien, doe voor

Leg duidelijk uit: maak kleine stappen en gebruik zo veel mogelijk concreet materiaal. Denk niet te snel dat de kinderen het wel begrijpen, maar wees expliciet in uw instructie. 'Rijmen deze twee woorden op elkaar? Bus en kus?' Leg uit dat het laatste stukje hetzelfde is. Doe voor wat het laatste stukje is, laat het horen, schrijf het op een blad en laat zien dat de stukjes er hetzelfde uitzien.

3 Geef hoogwaardige feedback

Complimenteren en belonen zijn krachtige didactische principes: 'Goed zo! Knap hoor!' Maar het is nóg effectiever als u feedback geeft op de aanpakstrategie: 'Heel goed, je hebt het woord in stukjes gehakt en toen geluisterd wat je vooraan hoort.' U controleert dan meteen of de kinderen uw uitleg goed hebben begrepen en zelfstandig kunnen toepassen. Op basis hiervan kunt u direct gerichte aanwijzingen geven en zodoende het fout inslijpen van de leerstof voorkomen.

4 Besteed voldoende tijd

Een goede leesvaardigheid werkt positief door op de gehele schoolloopbaan van kinderen, zowel cognitief als sociaal-emotioneel. Tijd voor fonemisch bewustzijn is dan ook zeer goed bestede leertijd. Realiseer dagelijks een grote kring van ongeveer 20 minuten.

5 Signaleer en reageer

Signaleer tijdig welke kinderen moeite hebben met de leerstof. Voor deze kinderen verlaagt u de doelen niet, maar u geeft hen extra zorg en aandacht. Dat gebeurt in de vorm van een verlengde instructie of pre-teaching in een zogenaamde kleine kring. Vooral pre-teaching is voor deze kinderen heel prettig, omdat ze dan actiever en met meer zelfvertrouwen kunnen deelnemen aan de instructie in de grote kring.

6 Zorg voor een geletterde leeromgeving

Kinderen groeien meer dan ooit op in een geletterde samenleving: ze komen voortdurend letters, woorden en teksten tegen. Laat de kleuterklas hierop geen uitzondering zijn en zorg voor een geletterde leeromgeving: hang letters op, voorzie voorwerpen van woordkaartjes, leg pennen en papier neer, maak een boekentafel en voorzie de kieskasten van materialen die het fonemisch bewustzijn helpen ontwikkelen.

7 Betrek ouders

Deel de doelen van fonemisch bewustzijn met de ouders. Hang ze op bij de deur of zet ze in de nieuwsbrief. Deel spelletjes en ideeën waarmee ouders thuis speels aan de slag kunnen met hun kinderen. Voor kinderen uit achterstandsgezinnen is voorleesexpress.nl een krachtige en inspirerende interventie. Zet tijdens de inloop een krat met boeken neer waaruit gekozen kan worden. Ouders lezen gezellig samen met hun kind, totdat de bel gaat.

8 Lees voor

Lees veel voor en ontwikkel bij uw leerlingen een liefde voor boeken en verhalen. Wijs ook regelmatig met uw vinger bij als u voorleest, zodat de kinderen zien dat lezen het verklanken van letters is en dat dat van links naar rechts gebeurt. Lees ook pictoverhalen voor, waarbij u de tekst leest en de kinderen de plaatjes bekijken en 'lezen'.

9 Schrijf en lees zelf

Gebruik tijdens uw instructie gerust pen en papier. Schrijf dingen op en laat hiermee zien dat u zo informatie bewaart in de tijd en later weer lezend tot u neemt. Kinderen kunnen misschien nog niet lezen wat u schrijft, maar maken op deze manier wel kennis met de concepten lezen en schrijven.

10 Werk aan woordenschat en mondelinge taalvaardigheid

Geef de kinderen veel gelegenheid tot spreken en bied actief woorden aan, bijvoorbeeld met de Viertakt van Verhallen. Praat zelf ook veel en benoem voorwerpen en ook uw handelingen. Stel vragen aan de hele kring en laat kinderen samen overleggen voordat u een beurt geeft. Geef willekeurige beurten, zodat ook kinderen die nooit hun vinger opsteken uitgedaagd worden tot spreken en verwoorden.

